

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 26, 28, 35, 40, 44, 44¹, 50, 53, 57, 57¹, 58, 59, 61, 62, 62¹, 63, 94, 95, 103, 133, 138, 139 IR 140²⁶ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR 61¹ STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 16, 30¹ IR 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija teikia po 2024 m. balandžio 2 d. vykusio Tarpinstitucinio pasitarimo patikslintus Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 26, 28, 35, 40, 44, 44¹, 50, 53, 57, 57¹, 58, 59, 61, 62, 62¹, 63, 94, 95, 103, 133, 138, 139 ir 140²⁶ straipsnių pakeitimo ir 61¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo (toliau – UTPĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 16, 30¹ ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektus (toliau – UĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektai parengti kartu su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymų projektų numatomo teisinio reguliavimo tikslai, priemonės, pasekmės nurodyti aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatom.

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų reikalavimų.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje, kur su jais gali susipažinti suinteresuotos institucijos ir visuomenė. Kitų konsultavimosi su visuomene būdų nenumatoma.

2024 m. kovo 28 d. vyko Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos organizuotas tarpinstitucinis pasitarimas pastaboms ir pasiūlymams aptarti. Po šio pasitarimo Įstatymų projektai patikslinti pagal Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pastabas ir pasiūlymus:

1. Patikslintas UTPĮ projekto 7 straipsnyje keičiamas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPĮ) 44 straipsnio 1 dalies 2 punkto b papunktis ir UĮ projekto 4 ir 5 straipsniuose keičiamo Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) 57 straipsnio 1 dalies 1 punktas, kad turės būti pateikiama darbdavio informacija apie užsieniečio turimą kvalifikaciją, susijusią su atliktinu darbu, arba apie užsieniečio turimą ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu.

2. Siekiant mažinti administracinę naštą siūloma atsisakyti UTPI 21¹ straipsnio 1 punkte ir 36 straipsnio 3 dalies 1 punkte numatytos pareigos darbdaviams pranešti Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas) apie nutrauktą darbo sutartį su užsieniečiu, turinčiu nacionalinę vizą ar leidimą laikinai gyventi. Atitinkamai siūloma UTPI 62 straipsnio 8 dalyje numatyti, kad darbdaviai informaciją apie įdarbintą arba komandiruotą laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsienietį, taip pat ir informaciją apie nutrauktą darbo sutartį su užsieniečiu, teikia ne tik Užimtumo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, bet ir Migracijos departamentui.

Įstatymų projektai ir aiškinamasis raštas patikslinti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus. Įvertintas pasiūlymas, ar nėra poreikio UTPI projektą papildyti nuostata dėl poreikio atlikti galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą. Jau ir šiuo metu yra reguliuojami imigracijos srautai vienokiomis ar kitokiomis priemonėmis. UTPI projektu nėra nustatomas visiškai naujas reguliavimas, projektu tobulinamas kvotų mechanizmas. Institucijos pagal kompetenciją nuolat stebi nuostatų taikymą ir įgyvendinimą praktikoje, prireikus inicijuojami pakeitimai. Atsižvelgiant į tai, poreikio UTPI projektą papildyti nuostata dėl poreikio atlikti galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą nėra.

2024 m. balandžio 2 d. vykusio Tarpinstitucinio pasitarimo metu socialiniai partneriai pateikė dvi pastabas – dėl kvotos ir dėl reikalavimo pateikti darbdaviui informaciją apie užsieniečio turimą kvalifikaciją, jos atitiktį darbo vietai arba apie užsieniečio turimą ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu.

Kvotos mechanizmo pakeitimais siekiama užtikrinti Lietuvai vertę kuriančią imigraciją, spręsti darbo rinkos problemas bei išlaikyti aukštą darbo standartą Lietuvoje. Pagal dabar galiojantį kvotos mechanizmą į kvotos išnaudojimą yra įskaičiuojami visi – išduoti / pakeisti leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje / vizos. Pagal naujai siūlomą kvotos skaičiavimo tvarką į kvotos išnaudojimą bus skaičiuojami tik naujai atvykstantiems dirbti užsieniečiams išduoti leidimai laikinai gyventi pagal UTPI 44 straipsnį. Tai leis tiksliau vertinti, kiek naujų darbuotojų verslas realiai per metus pritraukė.

Galiojantis kvotos reguliavimo mechanizmas keičiamas:

1. Naikinamas darbo rinkos testas ir trūkstamų profesijų sąrašas. Sąrašas sudaromas pagal registruotas laisvas darbo vietas, į kurias neatsiranda norinčiųjų dirbti. Sąrašas yra daugiau nei 160 profesijų, kurios kartoja daug metų. Kaip rodo Užimtumo tarnybos duomenys, sąrašė esančių profesijų (siuvėjų, vairuotojų ir pan.) darbo užmokesčiai nedidėja. Sąrašė profesijos yra todėl, kad nėra norinčiųjų įsidarbinti ir dirbti už mažus atlyginimus. Be to, darbdaviai registruoja didesnę skaičių laisvų darbo vietų negu yra realus poreikis konkrečioje įmonėje. Tai ypač pastebima metų antrojoje pusėje, prieš Užimtumo tarnybai rengiant darbo rinkos analizę, kas turi įtakos profesijai patekti į sąrašą. Darbo užmokesčio augimas geriausiai parodo darbuotojų trūkumą. Atlyginimo dydis turėtų būti pagrindinis kriterijus vertinant, ar trūksta atitinkamos profesijos darbuotojų.

2. Pasirinktas nuolatinių gyventojų skaičius, nes darbingas amžius keičiasi. Be to, dirbti gali (o ir skatinami) ir vyresnio amžiaus asmenys. Jeigu procentas būtų siejamas su darbingo amžiaus gyventojais, kvotos dydis galėtų labai mažėti, jei į darbo rinką įsiliėtų vis mažiau žmonių.

3. Procento dydis pasirinktas įvertinus Migracijos departamento išduotų leidimų laikinai gyventi skaičių užsieniečiams, kurie pirmą kartą atvyksta dirbti. Siūlomas maksimalus kvotos dydis toks pats, koks galioja šiuo metu (~ 40 tūkst.).

4. Estijoje 0,1 proc. gyventojų kvotos dydis galioja jau bent 13 metų (nuo 2010 m.; <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/518112013013/consolide>). Eurostat duomenimis, BVP Estijoje nuo 2010 m. augo (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en).

5. Šakos kolektyvinių derybų skatinimas susijęs su atvykstančių užsieniečių teisių apsauga, nedempingavimu bei socialinių partnerių – darbdavių ir darbuotojų savireguliacija. Darbo vietas kuria verslas, tačiau profesinės sąjungos padeda užtikrinti, kad darbo vietos būtų kokybiškos, atitiktų bent minimalius teisės aktų reikalavimus. Nustatant papildomą kvotą profesinė sąjunga veiktų kaip saugiklis – ar siūlomas atlygis teisingas, ar rinkoje nėra pakankamai Lietuvos ar Europos Sąjungos piliečių, galinčių užimti darbo vietą. Be to, 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2022/2041 dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio Europos Sąjungoje numatyta, kad kiekviena valstybė narė, kurioje kolektyvinių derybų aprėptis nesiekia 80 %, turėtų priimti priemones tokiam kolektyvinių derybų mastui padidinti. Kiekviena valstybė narė, kurioje kolektyvinių derybų aprėptis nesiekia 80 % ribos, turėtų nustatyti kolektyvinių derybų sąlygų sistemą ir parengti kolektyvinių derybų skatinimo veiksmų planą, kad būtų palaipsniui didinama kolektyvinių derybų aprėptis¹.

Be to, identifikuotos kitos imigracijos procedūrų pažeidimo problemos:

1) kuriasi daug naujų įmonių, kurios nevykdo veiklos, tačiau tarpininkauja dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo užsieniečiams arba kviečia užsieniečius, turinčius trūkstamą profesiją, tačiau iš tiesų šiuos darbuotojus nuomoja kitoms įmonėms, neturėdamos laikinojo darbo įmonės statuso;

2) suaktyvėjo įdarbinimas per laikinojo įdarbinimo įmones, daugiau nei pusė laikinųjų darbuotojų dirba tarptautinio krovinių vežimo vairuotojais, šios įmonės kviečiasi nepagrįstai daug užsieniečių, tačiau išdavus leidimą laikinai gyventi nevykdo pareigos mokėti UTPĮ nustatytą darbo užmokestį;

3) darbdavys nemoka įdarbintiems užsieniečiams darbo užmokesčio už visą darbo laiką (pvz., jie dirba kelias valandas per dieną), tačiau ir toliau kviečiasi užsieniečius;

4) darbo keliams darbdaviams sutartys sudaromos su dideliu darbdavių skaičiumi (pvz., 10 darbdavių), neaišku, kaip skirstomas darbuotojo darbo laikas, kaip užtikrinama darbuotojo teisė į poilsį;

5) užsieniečius dirbti kviečiasi tokie darbdaviai, kurie nesilaiko teisės aktuose nustatytų reikalavimų (pvz., nėra pateikę privalomų finansinių ataskaitų, neturi reikiamų licencijų ir leidimų veiklai vykdyti).

Reikalavimas darbdaviui teikti informaciją apie užsieniečio turimą kvalifikaciją arba apie užsieniečio turimą ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, susijusią su atliktinu darbu, nustatomas atsižvelgiant į tai, kad darbdaviai vežasi užsieniečius, neatsakingai vertindami jų kvalifikaciją ar patirtį, vėliau atleidinėja. Keitimu siekiama užtikrinti, kad į Lietuvą atvyktų kvalifikuoti darbuotojai, kurie vėliau nebūtų atleidžiami dėl to, kad netinka jų kvalifikacija ar patirtis. Pažymėtina, kad atsižvelgus į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pasiūlymą pakeista formuluotė ir nustatyta, kad darbdavys turės pateikti informaciją apie užsieniečio turimą kvalifikaciją, susijusią su atliktinu darbu. Ši formuluotė yra lankstesnė ir palieka daugiau laisvės darbdaviui pasirinkti darbuotoją, kuris gali turėti artimą, bet ne visiškai atitinkančią darbo vietą, kvalifikaciją.

Atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 2 d. vykusio Tarpinstitucinio pasitarimo metu pateiktą pasiūlymą turėti glaudesnę dialogą su socialiniais partneriais, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija kartu su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2024 m. balandžio

¹ Kolektyvinių sutarčių aprėptis Lietuvoje 2022 m. – 22,5 proc. (<https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-statistika/socialiniai-rodikliai/>).

9 d. organizuoja pasitarimą su socialiniais partneriais, kurio metu pristatys 2023 m. pabaigoje Vidaus reikalų ministerijos kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir kitomis atsakingomis institucijomis atliktą 2022 m. birželio 30 d. priimtų UTPI pakeitimų poveikio Lietuvos darbo rinkai, valstybės saugumui bei demografiniai situacijai vertinimą. Pažymėtina, kad šio vertinimo rezultatų apžvalga buvo pristatyta 2023 m. lapkričio 27 d. vykusioje vidaus reikalų ministrės spaudos konferencijoje. Taip pat planuojami Įstatymų projektų pakeitimai socialiniams partneriams buvo pristatyti 2024 m. sausio 23 d. ir vasario 27 d. vykusiuose Trišalės tarybos posėdžiuose, susitikimuose su Lietuvos darbdavių konfederacijos atstovais 2024 m. sausio 30 d., Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso atstovais 2024 m. vasario 2 d., Lietuvos pramonininkų konfederacijos Darbo ir socialinės politikos, žmoniškųjų išteklių komiteto posėdyje 2024 m. kovo 6 d.

Atsižvelgiant į 2024 m. balandžio 2 d. vykusio Tarpinstitucinio pasitarimo metu Vyriausybės kanclerės pateiktą pasiūlymą, 2024 m. balandžio 4 d. buvo suorganizuotas Vyriausybės Valdysenos departamento ir kitų suinteresuotų institucijų atstovų pasitarimas Įstatymų projektams įgyvendinti reikalingiems vidaus ištekliams mobilizuoti ir išteklių poreikiui kitiems metams sumažinti, siekiant reikiamų informacinių sistemų integracijos. Po šio pasitarimo Įstatymų projektų aiškinamajame rašte patikslintas lėšų poreikis Lietuvos migracijos informacinės sistemos plėtros darbams ir integracijoms su kitomis informacinėmis sistemomis.

UTPI projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės (vadovė Aušra Grikevičienė, tel. (8 5) 271 7078) patarėja Danutė Petrauskienė, tel. (8 5) 271 8467, ir vyresnioji patarėja Rūta Jasulaitienė, tel. (8 5) 271 8897. Nuostatas dėl kvotos skaičiavimo mechanizmo pakeitimo (UTPI 44 ir 57¹ straipsniai) rengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vyriausioji patarėja Viktorija Minkevičiūtė, tel. +370 667 16964, ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos grupės (vadovė Inga Liubertė, tel. +370 620 18597) patarėja Rasa Malaiškienė, tel. +370 658 61342. Už projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės (vadovė Vita Baliukevičienė, tel. +370 611 34 047) vyresnioji patarėja Jelena Polijančuk tel. +370 685 10 369.

PRIDEDAMA:

1. Įstatymų projektai ir jų lyginamieji variantai, 45 lapai.
2. Aiškinamasis raštas, 19 lapų.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
4. Atitikties lentelės, 9 lapai.

Vidaus reikalų ministrė

Agnė Bilotaitė